ד:, ב) חגיגה ט. [בילה כ:

מגילה ה.], ג) לקמן ע:, ד) [עמ"ש רש"י ר"ה דף ד: ד"ה פו"ר קש"ב בשם

מסכת סופרים], ל) [ויקרא מסכת סופרים], ל) [במדבר כט], ל) [סוכה פ"ד], ל) [זכחים

,r.15

תורה אור השלם

ו. וַיֹאמֶר אֶל אַהֲרֹן קַח

לְךְּ עַגֶּל בֶּן בְּקֶר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעלְה תְּמִימִם וְהַקְרֵב לִפְנֵי יְיָ:

הגהות הב"ח

רש"י ד"ה לענין וד"ה (ל)

ומן וד"ה קרבן וד"ה שיר

ותן זה ט קופן זה ט טיק וד"ה ברכה הכל דבור אחד: (ב) שם ד"ה לאפוקי

עלרת כו' לחובת שתי הלחם

עמת כו למוכת שתי המוס דכתיב כו': (ג) שם ד"ה דנין פר ואיל שלו.

דמלואים דמשלו הוא:

מוסף רש"י

פז"ר קש"ב. ראה מוסף רש"י ר"ה ד ג. מי שלא

חג ביום טוב הראשון של חג. שלא הכיא

קגיגתו ביום הראשוו של

שמיני עלרת ואע"ג דרגל בפני עלמו הוא הוי

איל אחד הוא האמור

כאן. בתורת כהנים ואיל

תשלומין

לראשון

ויקרא ט ב

א ןמיי׳ פ״י מהל׳ תמידין הלכה יג]: ד ב מיי׳ פ״ח מהלכות חגיגה והל"דו הלכה ז :סמג עשין רכט

תום' ישנים (המשך) ברכת המלך. שיר. פירש בקונטרס דלא נתפרש שירו. . ומוגה בפירושו וכו פי׳ תלמידי רש"י בר"ה [ד, ב ד"ה פזר] דבמסכת סופרים ופי"ט ה"בו יש דהיינו ופי של השמינית, אבל נראה לרבינו הזקן דלענין מומורים של בית הכנסת מתמהים שני כת הכנסת למר המס. דנין פר אחד ואיל אחד דמוסף מפר אחד ואיל אחד דמדומים. ופירש בקונערס דהיינו ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה דריש שמיני [ויקרא ט, ב]. וקשה לפירושו דהא מדפריך בסמוך אמאן דאמר אילים שנים, בשל מוסף דמשל לבור הוי איירי, והיאר נדוננו משל מלואים שהיה של יחיד, ועוד דשל יוה"כ שניהם עולה למוסף ושל מלואים פר לחטאת ואיל לעולה. ומפרש רבינו שמואל לשונה. המפרש רבים שמחת דהשתא יליף משור ואיל דלבור דמלואים דביום השמיני נשם פסוק ששניהם שוים לשלמים כמו של יוה״כ ששניהן שוין עולות. וקשה לר״ת דלא טולות. וקשה לר״י משתמיט בשום שיקרא הש"ם לעגל ושור פר שיקר ויים כן לעצרופור פר אחד. ופי' ר"ת דיליף מפר ואיל הכתוב בואתה תלוה ושמות כט. או חה הדבר אשר תעשה להם לקח פר אחד בן בקר ואילים שנים תמימים, והפר והאיל אחד שוין הן לחטאות כמו של יוה"כ ששניהן שוין עולות, ואיל האחד לא קחשיב מפני שהיה עולה כדלא חשיב נמי בסמוך בשני אילים דלבור דחד למוספין וחד לחובת היום ובההוא עניינא כתיב [שם פסוק כז] מאשר לאהרן וגו׳ ומאשר לבניו היה משלהם, ולכך סובר בסמוך משלו הם, ופריך הניחא למ"ד קח לך משלך, א"כ גם מאשר לאחרן ומאשר לבניו משלהם, אלא למ"ד משל לבור א"כ לורך אהרן היה משל לבור כו' אבל השתא סובר דאומו פר ושני האילים היו משל לבור. אפוקי עצרת דשני לים נינהו, אכל לא סיס יכול לומר לאפוקי עלרת דשני (אילים) [פרים] נינהו, שלא היה אלא פר אחד לחובת היום ללורך שתי הלחם]. חד לחובת היום. דלא כתיב מלבד כדפירש בקונטרס. ועוד אומר רבינו הפרחליט לדורוו כדאמרינו

(מ) לענין פו"ר קש"ב. פיים לעלמו שאין פיים בפרי החג אלל בו"ר קש"ב. פירש"י רגל לעלמו שאין יושבין בסוכה קרבן לעלמו שאינו בסדר פרי החג ברכה בפני עלמו

דאמרינן ביום שמיני חג העלרת הזה ובתוספתא" משמע שמברכין את המלך שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך

והשתא לא הוי האי ברכה כי ההיא דתניא בפרק לולב וערבה (סוכה דף מו.) כשם שו' ימי החג טעונין קרבן שיר ברכה ולינה כך שמיני טעון קשב"ל ומסקינן מאי ברכה ברכת המזון ותפלה ואין לחוש בכך דממה נפשך למאי דבעי למפרש התם ברכה היינו זמן ע"כ לא הוי כי האי דהכא דהא ברכה דהכא לא הוי זמן דזמן חשיב ליה הכא באנפי נפשיה ור"ת מפרש ברכה בפני עלמו ברכת המזון ותפלה כי ההוא דהתם ורגל בפני עלמו מפרש לענין לינה שטעון לינה ליל מולאי יו"ט האחרון וכל ז' ימי החג טעונין לינה דגמרינן מפסח דכתיב ביה [דברים מז] ופנית בבקר והלכת לאהליך אי אפשר לומר והלכת לאהליך אלא בחוה"מ דביו"ט חייב בראיית פנים בעזרה ולא תיקשי לינה כל ז' מי איכא דיש לומר דמי שלא הביא חגיגתו ביום ראשון והביא באחד משאר הימים נריך ללון בלילה שלחחריו וח"ת תיפוק ליה דטעון לינה משום שלמי שמחה דהוו כל ח'

דתנן (שם דף מב:) ההלל והשמחה ח' ואפי' בשאר ימות השנה אם מביא קרבן טעון לינה כדתניא בספרי ופנית בבקר וגו' מלמד שכל הזבחים טעונות לינה פי׳ זבחים דומיא דפסח מנין לרבות עופות מנחות ועלים ת"ל ופנית כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא מבקר ואילך וי"ל דמשכחת לה דלא מייתי קרבן בו ביום כגון ששלח שלמיו אתמול דנאכלין לשני ימים ולילה אחד ועוד דבפ"ק דחגיגה (דף ח.) תניא ושמחת בחגך לרבות כל מיני שמחות לשמחה ואמרינן בפסחים פרק אלו דברים (דף עא.) דאפילו בכסות נקיה ויין ישן ובע"א לא משכחת שמחה שמונה כשחל יום ראשון להיות בשבת דבשלמים דאתמול לא משכחת לה דבעינן זביחה בשעת שמחה וליכא אלא כדפירש בכסות

נקיה ויין ישן והכי אמר בירושלמי פרק קמא דברכות וטעונה לינה במה דברים אמורים כשאין עמה קרבן אבל יש עמה קרבן בלא כך טעון לינה מחמת הקרבן ובפרק דם חטאת (זכחים 11.) משמע קלת דטעונה לינה כל שבעת ימי הפסח שכולן חשובין כלילה אחד גבי הא דתנן ר' טרפון אומר אם בשל בו מתחלת הרגל יבשל בו בכל הרגל ואמר בגמ' (שם) מ"ט א"ר יצחק ופנית בבקר וגו' הכתוב עשאן כולן בקר אחד ואע"ג דלא קיימא מסקנא הכי דפריך וכי אין נותר ברגל מ"מ לענין לינה מסתבר דעשאן בקר אחד כפשטיה דקרא שאחר הרגל ישוב לביתו וניחא השתא דשמיני עלרת וביכורים דטעונין לינה מתרבו מדכתב ופנית כל פינות שאתה פונה כדדריש בסיפרי וז' ימי החג דמלריך להו היקשא בפ״ק דר״ה (דף ד:) מקיש חג הסוכות לחג המלות מה חג המלות טעון לינה אף חג הסוכות טעון לינה דאי משום דכתיב ופנית ה"א לילה אחד להכי אנטריך היקשא לכל ז' כחג המצות שכל הרגל חשיב בקר אחד וניחא נמי הא דקאמר בפ' לולב וערבה (דף m.) שכשם שז' ימי החג טעון קרבן לינה מיהו קשה דא"כ מאי קאמר שמיני רגל בפני עלמו לענין לינה אמאי קרי ליה רגל בפני עלמו כיון דכל ז' ימים שלפניו טעונין לינה בלי הפסקה ועוד מדקא מרבה בסיפרי אפי׳ עופות ומנחות כמו לינה דרגלים א״ל משמע דרגלים נמי יום א׳ ותו לא וההיא דפ׳ דם חטאת שי לא קשה דמעיקרא ודאי ס״ד דלר׳ טרפון הכי הוא דטעון לינה כל ז׳ דהכתוב עשאו בקר אחד ובמסקנא לא קיימא הכי אלא כדפרישית ור"ת יסד במעריב שלו שמיני קודש ללינה ושלשים ידחם כאשר אבלים ינחם ומיהו אינו דוחה שלשים דאבילות לגמרי אלא עולה לחשבון ז' ימים כדאמר בפרק בתרא דמועד קטן (דף כד:) יום אחד לפני החג וחג ושמיני שלו הרי כאן כ"א: שיך בפני עצמו. במס׳ סופרים (פ׳ יט הלי ב׳) יש שהיו אומרים למנלח על השמינית בבית הכנסת ושמא גם הלוים היו אומרים אותו בבית המקדש: אלא למ"ד שני אילים. לא בעי לשנויי דנין שני שעירים קריבין לליבור כגון יוה"כ דאיכא שעיר הפנימי ושעיר החיצון ממלואים שקרבו בו שני שעירים לגיבור שעיר מלואים ושעיר ראש חדש לאפוקי עצרת דשעיר אחד דהא עצרת נמי קריבין בו ב׳ שעירים דשעיר האמור בת״כ אין זה שעיר

האמור בחומש הפקודים כדאמר בפ"ק דזבחים (דף ו:) שעירי עלרת למה הן באין וכו' וכן משמע בפ' התכלת (מנחות דף מה:): אלא דמ"ד שני אידים. תימה לי אפילו לדידיה נמי לישני דנין פר אחד מפר אחד לאפוקי עלרת דג' פרים נינהו חד לחובת היום בפרשת אמור ושנים למוספים בפרשת פינחס ו"ל כיון דחובת היום דעלרת אינו אלא פר אחד שפיר היינו דנין עלרת דפר אחד לחובת היום ממלואים דפר א' לחובת היום ואי משום דבעצרת קרבו שני פרים למוסף הא במלואים נמי קרבו שני פרים למוסף שהרי בו ביום קרב מוסף דר"ח דשמיני למלואים אחד בניסן הוה: הרא האמור בחומש הפקודים. הא דלא פליגי בדעלרת כדפליגי ביום הכפורים בפרק התכלת (שם) מפרש טעמא דבעלרת על כרחך האמור בתורת כהנים אינו האמור בחומש הפקודים וטעמא דרבי דהכא מפרש לקמן בפרק בא לו (דף ע:): אלא דמ"ד משל ציבור. תימה לי נהי דמשל ליבור מ"מ הוא קרבן שלו ומתכפר בו מעון העגל כדאיתא בת"כ כדכתיב ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ועשה את קרבן העם וכפר בעדם ואם כן לימא דנין פר חטאת שלו שהוא מתכפר בו מפר חטאת שלו שהוא מתכפר בו ודנין איל שלו שהוא סומך עליו מאיל שלו שהוא סומך עליו כדאמר בפרק שני דמסכת ביצה (דף כ.) ויקרב את העולה ויעשה כמשפט לימד על עולת חובה שטעונה סמיכה כמשפט עולת נדבה י"ל דאין הכי נמי דהוה מלי לשנויי הכי אלא האמת מתרץ לו דכולי עלמא מודו הכא דמשלו הוא מביא כדקא מפרש ואזיל:

המשמרות שכל המשמרות שונות ומשלשות בהן לפי חשבון סדרן כמו ששנינו במסכת סוכה (דף נה:) אבל פר של שמיני בתחילה מפיסין עליו: ומן לעלמו. לברך שהחיינו: רגל לעלמו. שאין שם חג

הסוכות עליו: קרבן לעלמו. שאין קרבנו שוה לכל שאר ימות החג שכולם פרים מרובים ואילים שנים וי"ד כבשים וכאן פר אחד איל אחד ושבעה כבשים: שיר לעלמו. שחין שירו שוה לכל שאר שירות ימי החג כל שיר ימי החג מדבר מעיו גזל מתנות עניים ואותן של חול המועד מפורש במס' סוכה (שם.) הומבה"י ושל שמיני עלרת אינו מעין אסיף ולא פירשו לנו איזהו שירו די: ברכה לעלמו. ברכה שהיו מברכין לתפלת חיי המלך כדמפורש בתוספ׳ דסוכה ופ״דו על שם ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך (מ״א ח): תשלומין דרחשון הוח. חלמח טפל דידיה הוא: דנין פר אחד ואיל אחד. עבודת מוסף יום הכפורים פר אחד ואיל אחד ועבודת שמיני למלואים פר אחד ואיל אחד דכתיב (ויקרא ט) קח לך עגל בן בקר לחטחת וגו': איל אחד הוא. שהיה קרבן ליבור ביוה"כ הוא האמור כאן באחרי מות ס ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי

עזים לחטאת ואיל אחד לעולה הוא האמור בפינחס יי למוספין: התם **חד לחובת היום.** ההוא דאחרי מות חובת היום ואינו קרוי מוסף ולא כתיב התם מלבד עולת הבקר כדכתיב בכל המוספין מלבד עולת הבקר דמשמע זה מוסיף על דבר יום ביומו: לאפוקי עלרת דתרווייהו חובת היום נינהו. לחובת שתי הלחם (כ) כתיב (שם כג) והקרבתם על הלחם וגו' ואילים שנים ובחובת היום דמלואים איל אחד הוא דהוה: דנין פר (ג) שלו. דמלואים משלו הוא דכתיב קח לך עגל וביוה"כ נמי איכא פר ואיל משלו בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר וגו' [ויקרא טו] לאפוקי עלרת וראש השנה דליבור נינהו: ועשה

אחד לעולה (לקמן ע:).

תום' ישנים פז"ר קש"ב. רגל. פירט נקונטרס שאומר חג שמיני עלרת הזה. ורבינו תם פירש שטעון לינה. ור״ח פירש שדוחה גזירת שלשים כדאמרינן במועד קטן וכד, ת יסדם בן. ור"ת יסוט שניהם במעריב שפייט קודש ללינה ושלשים ידחם כאשר אבלים ינחם יום השמיני. וקשה לי לכולהו דליחשיב כל חד לחבריה עם פו"ר הש"ב. וברכה, פירש הקונטרס ברכת המלך כדאמרינן בתוספתא (סוכה פ"ד). נאין לדחות דויברכו את המלך היינו מלכו של עולם, דבמו"ק [ט, א] דרים ליה בהדיא גבי שלמה. ור"מ מפרש דהיינו ברכת המזון ותפלה שאומר בהן יום שמיני עלרת, והביא ראיה מדאמרינן פרק לולב וערבה וסוכה מז, אן כשם ששבעת ימי החג טעונה שיר קרבן נרכה לינה, כך שמיני עלרת וכו', ופריך מאי לאו זמן, לא ברכת המזון ותפלה. מיהו אומר רבינו הזקן דאין בו ראיה די"ל כשהיה רוצה לומר מתחלה דברכה היינו זמן ע"כ לא הויא כי ההיא [דהכא] שהרי (בכך) [כבר] הזכיר כאן הזמן ומה בכך נמי אי ברכה דהכא הוי

אפז"ר קש"ב אבל לענין תשלומין תשלומין *י דראשון הוא דהא תנן ים שלא חג ביום מוב הראשון של חג חוגג והולך כל הרגל כולו ויום מוב האחרון של חג ואימא עצרת דפרישת שבעה ליום אחד הוא א"ר אבא דנין פר אחד ואיל אחד מפר אחד ואיל אחד לאפוקי עצרת דשני אילים נינהו הניחא למאן דאמר יום הכפורים איל אחד הוא אלא למ"ד שני אילים נינהו מאי איכא למימר דתניא ירבי אומר איל אחד הוא האמור כאן הוא האמור בחומש הפקודים ר' אליעזר בר' שמעון אומר שני אילים הם אחד האמור כאן ואחד האמור בחומש הפקודים אפילו תימא ר"א בר' שמעון התם חד לחובת היום וחד למוספין לאפוקי עצרת דתרוייהו חובת היום נינהו ואימא ראש השנה דפרישת שבעה ליום אחד הוא א"ר אבהו דנין פר ואיל שלו מפר ואיל שלו לאפוקי עצרת וראש השנה דציבור נינהו הניחא למ"ד יקח לך משלך וטשה

שהוא חטאת ואיל דחובת

שיאו משמע זכויל למוכע [היום] בא לדורון וריצוי, ואילו של אהרן לכפרה

מחרת בח.